

Saai en toch uiterst belangrijk

Columns - 25 augustus 2017 - Auteur: Carsten Brzeski

De verkiezingen in Duitsland zijn zo saai, dat ik al geeuw bij het schrijven van dit stuk. Het is ook lastig een spannende maar nette campagne te voeren in een wereld met schreeuwende presidenten en dictators. De Duitse verkiezingscampagne volgt het oude campagneadagium van vooral geen fouten maken. En een Duitser die geen fouten wil maken, beweegt op een heel kleine ruimte. Saai, degelijk en geen vuur. Maar Duitse saaiheid kan grote gevolgen hebben voor Europa.

Voor Duitsers zijn de verkiezingen dit keer een verplicht nummertje. De spanning van het nieuwe poppetje op het toneel, Schulz, is al lang verdwenen. Het gaat toch goed, hoor je iedereen denken. Een leven zonder *“Mutti”* is bijna onvoorstelbaar. In plaats van verkiezingskoorts is Duitsland in de ban van Erdogan, Big Brother op tv met prominenten, dieselgate en voetbaltransfers. Ze weten niet wat ze missen, want de spanning van de Duitse verkiezingen zit in het detail.

Er is een politiek wonder nodig om Merkel en haar CDU niet als grootste partij uit de stembus te laten komen op 24 september. Maar de vraag met wie zij een coalitie kan vormen is verre van duidelijk. Door de vaagheid van de programma's zijn er tussen bijna alle partijen grote overeenkomsten, zeker qua economisch beleid. Met wie dan ook, bij een vierde termijn voor Merkel zullen er meer investeringen komen, met de een meer, met de andere minder. Aan geen enkele partij heeft Merkel een liefde voor het leven (en andersom). Met de liberale FDP, een voormalige natuurlijke bondgenoot, was er weinig economische vooruitgang in de periode van 2009 tot 2013. Met een alliantie met de Groenen zouden de grote politieke vijanden het gezamenlijke verleden achter zich moeten laten. Opvallend genoeg was er in de laatste jaren een schuifelende toenadering. De uitgekauwde grote coalitie met de SPD lijkt op een oud echtpaar dat elkaars boek wel heeft uitgelezen. Erbij komt dat totnogtoe eigenlijk elke coalitiepartner van Merkel met verkiezingsverlies uit de regering kwam.

Waar voor Duitsland op korte termijn weinig verandering na de verkiezingen in het verschiet ligt, staat de toekomst van Europa wel op het spel. Veel mensen denken dat Duitsland zich voor meer Europa zal inzetten zolang Merkel maar

bondskanselier blijft. Zij zien daarbij over het hoofd dat de mogelijke coalitiepartner een groot verschil gaat maken. De FDP staat voor een stap achteruit richting jaren negentig en richting de strakke begrotingsregels die in de praktijk van de nieuwe eeuw niet bleken te werken, waarbij landen niet meer zullen worden gered en het liefst ook uit de Eurozone kunnen worden gezet. De Groenen of de SPD daar tegenover staan voor duidelijk meer Europese integratie en hebben niet voor niets voormalige Europese politici als “Spitzenkandidaten”.

Hoe saai de verkiezingsstrijd ook mag zijn, voor Europa is 24 september bepalender dan elk andere verkiezing dit jaar.

Carsten Brzeski is Chief Economist bij ING in Frankfurt am Main en schrijft regelmatig in Nederlandse en internationale media. Deze column is met toestemming overgenomen uit de Belgische krant [De Tijd](#)

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/22504/saai-en-toch-uiteerst-belangrijk>